

ВИСНОВОК

**ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
аспірантки кафедри гістології, цитології та ембріології Буковинського
державного медичного університету Григор'євої Павліни Володимирівни
на тему: «Топографо-анатомічні особливості структур передньої стегнової
ділянки у плодовому періоді розвитку людини», поданого на здобуття
наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я»,
за спеціальністю 222 «Медицина»
(14.03.01 – нормальна анатомія)**

Керівник структурного підрозділу: д.мед.н., професор Івашук О.І.

Рецензенти: д.мед.н, професор Слободян О.М.

д.мед.н., професор Булик Р.Є.

При попередній експертизі дисертації аспірантки кафедри гістології, цитології та ембріології Буковинського державного медичного університету **Григор'євої Павліни Володимирівни** на тему: «Топографо-анатомічні особливості структур передньої стегнової ділянки у плодовому періоді розвитку людини», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 – Медицина, спеціалізація 14.03.01 – нормальна анатомія, *рецензенти:* доктор медичних наук, професор Слободян Олександр Миколайович та доктор медичних наук, професор Булик Роман Євгенович, на підставі вивчення матеріалів наукових публікацій та рукопису дисертації, а також результатів проведеного 15.11.2021 року фахового семінару, дійшли наступного висновку:

1. Актуальність теми дисертації. Одне з перших місць серед напрямів реформування медичної галузі в Україні займає усвідомлення значення перинатальних факторів в етіології багатьох хвороб дитини та пошук

оптимальних методів діагностики та лікування новонароджених. Основні завдання перинатології полягають у запобіганні захворюваності плода і новонародженого, зменшенні інвалідизації, спричиненої перинатальними факторами, та зниженні перинатальної смертності. Активне впровадження перинатальної профілактики уроджених вад органів і структур різних ділянок тіла, потребує сучасних підходів та методів дослідження їх пренатального морфогенезу. При цьому, для кожного етапу пренатального періоду онтогенезу людини характерні свої специфічні структурно-функціональні особливості. Відмінності між віковими групами плодів людини, починаючи з 4 місяця і до народження, визначаються як кількісними, так й якісними особливостями морфологічних структур і функціональних ознак окремих ділянок тіла, і зокрема передньої стегнової.

Тому, з'ясування особливостей фетального морфогенезу і становлення топографо-анатомічних взаємовідношень складових утворень передньої стегнової ділянки з 13-го по 40 тижні внутрішньоутробного періоду розвитку набуває важливого практичного значення.

Слід зазначити, що однією з важливих медико-соціальних проблем є травматичні пошкодження периферичних нервів і кровоносних судин, які призводять до значних і тривалих порушень функції кінцівок та високого рівня інвалідності хворих. Зважаючи на наявність збройного конфлікту на Сході України, поранення кінцівок із пошкодженням периферичних нервів становлять 9-25% від усіх бойових травм. Тому, особливості іннервації шкіри передньої стегнової ділянки, закономірності внутрішньом'язового розгалуження артеріальних судин та гілок поперекового сплетення у м'язах передньої і присередньої груп стегна, з урахуванням фетальної анатомічної мінливості гілок стегнової артерії і приток великої підшкірної вени мають не тільки теоретичне, але й прикладне значення, оскільки при хірургічних втручаннях слід враховувати не тільки типову топографію судинно-нервових утворень стегнової ділянки, а й характер їх розгалуження у товщі м'язів стегна і можливі

анатомічні варіанти. Зважаючи на вагомість цієї проблеми, детальний аналіз морфогенезу і синтопічних взаємовідношень м'язів, фасціально-клітковинних і судинно-нервових утворень передньої стегнової ділянки впродовж плодового періоду онтогенезу людини, їхньої вікової та індивідуальної анатомічної мінливості та морфометричних перетворень стегнових кісток і нижніх кінцівок впродовж плодового періоду онтогенезу людини дозволить розробити адекватні методи хірургічної корекції уродженої патології структур передньої стегнової ділянки.

Зважаючи на вищевикладене, актуальність і пріоритетність проведеного аспіранткою Григор'євою П.В. дисертаційного дослідження не викликає сумніву, і повністю відповідає запитам теоретичної та практичної медицини.

2. Новизна дослідження та одержаних результатів. Наукова новизна – це важливий критерій дисертаційного дослідження Григор'євої П.В., що визначає ступінь доповнення й конкретизації наукових даних про хронологічну послідовність формоутворення та топографо-анатомічних взаємовідношень м'язів, фасціально-клітковинних просторів і судинно-нервових утворень передньої стегнової ділянки у плодовому періоді онтогенезу людини.

Уперше на підставі вивчення особливостей будови і становлення топографії м'язів, фасціально-клітковинних просторів і судинно-нервових утворень стегна впродовж плодового періоду онтогенезу людини Григор'євою П.В. виявлені форми анатомічної мінливості м'язів, артеріальних і венозних судин, і нервів передньої стегнової ділянки у плодів людини різних вікових груп.

Дисертанткою вперше з'ясовані топографо-анатомічні особливості іннервації шкіри передньої стегнової ділянки та широкої фасції у плодів різного віку. Уперше доведено, що кінцеві гілки суміжних шкірних нервів передньої стегнової ділянки перетинаються і перекривають один одного та формують обхідні шляхи іннервації, за рахунок яких при можливому ураженні одного з

нервів певною мірою компенсується його недостатність. Виявлені зв'язки і комплекси шкірних нервів стегна, а також зони перекриття та зміщення є компенсаторними механізмами у периферичній нервовій системі і спостерігаються не тільки між онтогенетично спорідненими нервами, але й нервами різної сегментарної належності. При цьому встановлено, що кінцеві розгалуження нервів, які беруть участь в іннервації широкої фасції у плодів людини, не мають чітко визначеної топографії.

Уперше простежено динаміку зміни морфометричних параметрів довжин правих і лівих стегнових кісток і нижніх кінцівок, а також встановлено кореляційні зв'язки між морфометричними показниками довжини стегнових кісток та довжиною нижніх кінцівок і тім'яно-куприковою довжиною у плодів людини 4-10 місяців.

3. Теоретичне значення результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження Григор'євої П.В. розширюють і поглиблюють знання про онтогенетичні перетворення структур передньої стегнової ділянки людини та їхню вікову та індивідуальну анатомічну мінливість. Важливими є відомості про варіанти будови, кровопостачання та іннервації м'язів передньої і присередньої груп стегна у плодів людини різного віку.

Аспіранткою з'ясовано, що синтопічні взаємовідношення і взаємовпливи кісткових, фасціально-м'язових і судинно-нервових структур передньої стегнової ділянки як однорідних, так і різного генезу є значно впливовими факторами у визначенні темпів їхнього росту та розвитку, а також і темпів їх диференціації.

Виготовлені авторкою фото макро- і мікропрепаратів структур передньої стегнової ділянки у плодів людини 4-10 місяців, а також рисунки тривимірних комп'ютерних моделей складових утворень цієї ділянки за умов норми можуть бути використані в навчальній і науковій роботі морфологічних кафедр, при написанні підручників і навчальних посібників з нормальної і фетальної

анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії, дитячої хірургії, травматології та неврології.

4. Практичне значення результатів дослідження. Визначені дисертанткою форми внутрішньом'язового галуження нервів і артерій у м'язах передньої стегнової ділянки мають прикладне значення для розвитку колатерального кровообігу і формування нових, додаткових шляхів кровопостачання. Отримані результати щодо фетальної анатомічної мінливості нервів, артеріальних і венозних судин передньої стегнової ділянки можуть бути використані фізіологами при аналізі функціональних особливостей м'язів передньої і присередньої груп стегна, а також хірургами під час анатомо-фізіологічно обґрунтованих доступів при виконанні міопластичних операцій.

Дисертанткою доповнені відомості літературних джерел щодо особливостей фетальної топографії та іннервації широкої фасції, що безперечно допоможе хірургам розробити раціональні доступи і способи хірургічних втручань на м'язах і судинно-нервових утвореннях передньої стегнової ділянки та запобігти можливим ускладненням. Встановлені Григор'євою П.В. в результаті галуження шкірно-фасціальних гілок стегнового, затульного, клубово-пахвинного, бічного і заднього шкірних нервів стегна по всій поверхні широкої фасції у плодовому періоді онтогенезу людини «зони перекриття» одного нерва іншим можуть бути корисними для створення трансплантатів із широкої фасції для відновлення ушкоджених зв'язок.

Одержані дані про внутрішньосистемні та міжсистемні артеріальні та венозні анастомози таза і нижніх кінцівок необхідно враховувати при виконанні доступів і оперативних способів на судинах і нервах стегнової ділянки, а також формування судинних шляхів колатерального кровотоку цієї ділянки нижньої кінцівки. Виявлена дисертанткою у плодів різного віку вікова та індивідуальна анатомічна мінливість гілок поперекового сплетення набуває прикладного

значення при топічній діагностиці патології нервів поперекового сплетення, виконанні блокад, місцевої і провідникової анестезії.

Не викликає сумніву, що важливими з практичної точки зору є дані про динаміку змін довжин стегнових кісток і нижніх кінцівок у плодів людини 4-10 місяців.

5. Проведення біомедичної експертизи дисертаційного дослідження.

Авторка керувалася принципами біомедичної етики щодо проведення наукових медичних досліджень за участю людини з дотриманням основних положень GCP (1996 р.), Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (від 04.04.1997 р.), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964-2013 рр.), наказу МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р., про що свідчить висновок Комісії з питань біомедичної етики БДМУ (протокол № 2 від 21.10.2021 р.).

6. Обґрунтованість та вірогідність основних наукових положень, висновків. Дисертаційна робота Григор'євої Павлини Володимирівни на тему: «Топографо-анатомічні особливості структур передньої стегнової ділянки у плодовому періоді розвитку людини» побудована в класичному стилі та, в основному, відповідає вимогам ДАК МОН України щодо оформлення дисертацій. Робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке містить нове вирішення наукового завдання щодо з'ясування особливостей будови і становлення синтопії м'язів, широкої фасції і судинно-нервових утворень передньої стегнової ділянки людини, їхньої анатомічної мінливості впродовж плодового періоду онтогенезу людини. Мета дослідження – це очікуваний кінцевий результат, що визначає загальну спрямованість дослідження. Адже, мета наукового дослідження містить в собі відповідь на питання, для чого воно проводиться, орієнтує дослідження на кінцевий

результат, визначає логіку і спрямованість завдань, упорядковує різноманітні методи і методики. Слід зазначити, що у вступі аспірантка Григор'єва П.В. обґрунтувала актуальність теми, максимально чітко сформулювала мету та б завдань дослідження, визначила об'єкт та предмет дослідження, аргументовано вказала методи дослідження, показала наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, зазначила свій особистий внесок, описала географію наукових форумів з апробацією результатів виконаної наукової роботи.

Дисертаційна робота Григор'євої П.В. виконана на достатній кількості ембріологічного матеріалу – 80 препаратах плодів людини 81,0-375,0 мм тім'яно-куприкової довжини за допомогою комплексу як традиційних, класичних (мікро- і макроскопічного, виготовлення топографо-анатомічних зрізів, ін'єкції судин, аплікаційного контрастування відпрепарованих судин і нервів, рентгенологічного, морфометричного, статистичного), так і сучасних (комп'ютерної томографії і тривимірного комп'ютерного реконструювання) методів дослідження. Дисертація написана українською мовою, викладена на 222 сторінках комп'ютерного тексту, в традиційному стилі, складається із анотацій, переліку умовних скорочень, вступу, огляду літератури, матеріалу і методів дослідження, чотирьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, списку використаної літератури та додатків. Усі розділи написані грамотно, традиційно, стиль та оформлення роботи легко сприймаються. Всі морфологічні дослідження задокументовані якісними і високоінформативними 78 рисунками (фото мікро- і макропрепаратів із використанням ін'єкції судин, рисунками тривимірних комп'ютерних реконструкцій, фото топографо-анатомічних зрізів на різних рівнях стегна, рентгеновазограм) та 5 таблицями. Вважаємо кількість високоінформативного ілюстративного матеріалу достатньою для аналізу та узагальнення отриманих результатів. Висновки (9) дисертаційної роботи науково обґрунтовані і є завершенням поставлених завдань. Список літератури включає 201 джерело, із них: 72 – кирилицею; 129 – латиницею.

7. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів є основним і полягає в тому, що автором самостійно проаналізована наукова література і сформульована ідея, визначена тема, складені план і робоча програма дослідження, відібраний матеріал для дослідження, виконані морфологічні дослідження. Особисто написані і проілюстровані всі розділи дисертації, проведена статистична обробка та аналіз одержаних результатів. Інтерпретація результатів, основні наукові положення і висновки також належать автору. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, реалізовані ідеї здобувача.

8. Кількість наукових публікацій за темою дисертації; повнота опублікування результатів дисертації; особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами. Основні положення дисертації відображені у 23 наукових працях, у яких авторка оприлюднила найважливіші положення і висновки дисертаційної роботи. Із загального числа публікацій: 9 статей (із них 2 статті – одноосібні), в тому числі 5 робіт – у фахових наукових виданнях України, 4 статті – в закордонних журналах, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus; 14 публікацій – у матеріалах наукових форумів різного рівня.

НАУКОВІ ПРАЦІ, В ЯКИХ ОПУБЛІКОВАНІ ОСНОВНІ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Khmara TV, Hryhorieva PV, Vasylchyshyna AV, Tsyhykalo AV, Zamorskii II, Ryznychuk MA. Anatomic variability of branches of iliac and femoral arteries in human fetuses. Archives of the Balkan Medical Union. 2019; 54(1): 11-21. <https://doi.org/10.31688/ABMU.2019.54.1.11> (Scopus). *(Здобувачкою виконано анатомічне дослідження артерій передньої стегнової ділянки у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. і проф. Цигикало О.В. надавали консультативну*

допомогу по створенню тривимірних реконструкцій, к.мед.н. Васильчишина А.В. – в анатомічному дослідженні артерій таза і сідничної ділянки у плодів, проф. Заморський І.І. брав участь в узагальненні одержаних результатів; доц. Ризничук М.О. – у корекції перекладу англійською мовою тексту статті).

2. Khmara TV, Hryhorieva PV, Novychenko SD, Khapitska OP. Fetal topography of arteries and nerves of muscles of the medial femoral group. Archives of the Balkan Medical Union. 2019; 54(4): 639-646. <https://doi.org/10.31688/ABMU.2019.54.4.04> (Scopus). (Здобувачкою виконано макроскопічні дослідження у плодів людини, аналіз одержаних результатів, підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу, ас. Новиченко С.Д. – у корекції перекладу англійською мовою тексту статті, ас. Хапицька О.П. – в оформленні бібліографії).

3. Khmara TV, Hryhorieva PV, Ryznychuk MA, Drachuk VM, Stelmakh GYa. Fetal variant anatomy of great saphenous vein. Archives of the Balkan Medical Union. 2020; 55(2): 206-214. <https://doi.org/10.31688/ABMU.2020.55.2.01> (Scopus). (Здобувачкою виконано макроскопічні дослідження у плодів людини, аналіз одержаних результатів, підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу під час виконання досліджень, доц. Ризничук М.О. брала участь у пошуку літературних джерел, доц. Драчук В.М. – у корекції перекладу англійською мовою тексту статті, ас. Стельмах Г.Я. – в оформленні бібліографії).

4. Hryhorieva PV, Khmara TV, Palamar AO, Sykyrytska TB, Leka MYu. Anatomical variability of cutaneous nerves of anterior femoral region in human fetuses. Wiadomości Lekarskie. 2021; 74(2): 207-212. DOI:10.36740/WLek202102106 (Scopus). (Здобувачкою виконано макроскопічні дослідження у плодів людини, аналіз одержаних результатів, підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу, доц. Паламар А.О. – в оформленні бібліографії, доц. Сикирицька Т.Б.

– в оформленні статті і ас. Лека М.Ю. – у корекції перекладу англійською мовою тексту статті).

5. Хмара ТВ, Григор'єва ПВ. Особливості внутрішньом'язового галуження стегнового нерва у плодів людини. Український журнал медицини, біології та спорту. 2018. Том 3, № 2 (11): 43-8. doi: <https://doi.org/10.26693/jmbs03.02.043> (Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавторка – проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу).

6. Хмара ТВ, Григор'єва ПВ, Лека МЮ, Попович АІ. Метод препарування передньої стегнової ділянки для встановлення фетальної анатомічної мінливості судинно-нервових утворень. Український журнал медицини, біології та спорту. 2020. Том 5, № 5 (27): 73-81. DOI: 10.26693/jmbs05.05.073 (Здобувачкою виконано макромікроскопічне препарування структур передньої стегнової ділянки у плодів людини, аналіз одержаних результатів, підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу, ас. Лека М.Ю. – в оформленні статті і ас. Попович А.І. – в оформленні бібліографії).

7. Григор'єва ПВ, Хмара ТВ, Заморський ІІ, Лека МЮ. Особливості фетальної топографії бічного шкірного нерва стегна. Вісник проблем біології і медицини. 2021. 1 (159): 205-9. DOI: [10.29254/2077-4214-2021-1-159-205-209](https://doi.org/10.29254/2077-4214-2021-1-159-205-209) (Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. і проф. Заморський І.І. надавали консультативну допомогу, ас. Лека М.Ю. – у корекції перекладу англійською мовою тексту статті).

8. Григор'єва ПВ. Морфометрична характеристика стегнових кісток у плодів людини. Український журнал медицини, біології та спорту. 2021. Том 6, № 4 (32): 38-43. doi: <https://doi.org/10.26693/jmbs06.04.038>

9. Григор'єва ПВ. Онтологія уроджених вад стегнової кістки. Вісник проблем біології і медицини. 2021. 3 (161): 26-31.

НАУКОВІ ПРАЦІ, ЯКІ ЗАСВІДЧУЮТЬ АПРОБАЦІЮ МАТЕРІАЛІВ ДИСЕРТАЦІЇ

10. Григор'єва ПВ. Особенности внутримышечного ветвления нервов в мышцах медиальной группы бедра у плодов человека. Проблемы биологии и медицины. 2018; 2, 1(101): 311. // Актуальные проблемы современной медицины; матер. 72-й науч.-практ. конф. студентов-медиков и молодых ученых с межд. участием (Самарканд, 11-12 мая 2018 г.).

11. Хмара ТВ, Григор'єва ПВ. Особливості внутрішньом'язового галуження артерій у м'язах передньої групи стегна у плодів людини 6 місяців. В: Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю від дня народження професора Ю.Т. Ахтемійчука. Індивідуальна анатомічна мінливість органів та структур організму в онтогенезі; 2018 Вер 13-15; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2018, с. 50-53. *(Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавторка – проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу).*

12. Хмара ТВ, Григор'єва ПВ. Актуальність дослідження фетальної анатомії передньої стегнової ділянки. В: Матеріали науково-практичної конференції. Актуальні питання морфогенезу та ремоделювання тканин і органів у нормі та патології; 2018 Вер 20-21; Тернопіль. Тернопіль: Медуніверситет; 2018, с. 154-6. *(Здобувачкою опрацьовано джерела літератури, підготовлено матеріал до друку. Співавторка – проф. Хмара Т.В. брала участь в узагальненні існуючих відомостей щодо обраної теми).*

13. Григор'єва ПВ, Хмара ТВ, Бойчук ОМ. Варіантна анатомія глибокої стегнової артерії у плодів людини 5 місяців. В: Матеріали другої Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Теорія

та практика сучасної морфології; 2018 Жов 10-12; Дніпро. Дніпро; 2018, с. 50-1. *(Здобувачкою виконано анатомічне дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу, ас. Бойчук О.М. – в оформленні тез).*

14. Khmara T.V., Tsyhykalo O.V., Hryhorieva P.V., Zamorskii I.I., Ryznychuk M.O., Komar T.V. Using the 3d reconstruction method for studying fetal anatomy of arteries lower limbs // Проблемы биологии и медицины. – 2018. – 4, 1 (105) / Сборник научных трудов под редакцией профессора А.М. Шамсиева: Матер. науч.-практ. конф. с междунар. участием “Инновационные технологии в медицине”, (Самарканд, 30 ноября – 1 декабря 2018 г.). – Самарканд, 2018. – С. 216-217. *(Здобувачкою виконано анатомічне дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. і проф. Цигикало О.В. надавали консультативну допомогу по створенню тривимірних реконструкцій, проф. Заморський І.І. брав участь в узагальненні одержаних результатів; доц. Ризничук М.О. – в узагальненні отриманих даних, студ. Комар Т.В. – у корекції перекладу англійською мовою тексту тез).*

15. Григорьева ПВ, Хмара ТВ, Заморский ИИ. Варианты топографии большой подкожной вены у плодов человека 5 месяцев. В: Материалы научно-практической конференции с международным участием, посвященную азербайджанскому выдающемуся государственному и научному деятелю Алиеву Азизу Мамедкерим оглы; 2019 Янв; Азербайджан. Азербайджан; 2019, с. 136-7. *(Здобувачкою виконано анатомічне дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. і проф. Заморський І.І. надавали консультативну допомогу).*

16. Khmara T.V. Grygorieva P.V. Novychenko S.D. Peculiarities of intramuscular branching of arteries in the thigh muscles of medial group in human

fetuses. Biological motility: XII All-Russian Symposium with International participation dedicated to the memory of Honored Scientist of the Russian Federation, professor Z.A. Podlubnaya. Pushchino, 2019, с. 285-287. *(Здобувачкою виконано анатомічне дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу, ас. Новиченко С.Д. – у корекції перекладу англійською мовою тексту тез).*

17. Григор'єва ПВ, Хмара ТВ. Особливості становлення топографії та іннервації широкої фасції стегна у плодів людини. В: Збірник тез доповідей VII Конгресу наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів, топографоанатомів України; 2019 Жов 2-4; Одеса. Одеса: Видавець Бондаренко М.О. 2019, с. 79-80. *(Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавторка – проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу).*

18. Григор'єва П.В., Хмара Т.В. Особливості іннервації шкіри стегнової ділянки у плодів людини. В: Матеріали науково-практичної конференції. Прикладні аспекти морфології експериментальних і клінічних досліджень; 2019 Жов 10-11; Тернопіль. Тернопіль; 2019, с. 49-52. *(Здобувачкою виконано анатомічні дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавторка – проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу).*

19. Григор'єва ПВ, Хмара ТВ. Особливості внутрішньом'язового галуження артерій і нервів у довгому привідному м'язі в плодів людини місяців. В: Матеріали науково-практичної онлайн конференції. Актуальні проблеми морфології в теоретичній та практичній медицині; 2019 Жов 24-25; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2019, с. 140-1. *(Здобувачкою виконано анатомічне дослідження у плодів, проаналізовано одержані результати та підготовлено матеріал до друку. Співавторка – проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу).*

20. Hryhorieva PV. Topographic anatomical peculiarities of the blood supply and innervation of muscles of the medial femoral group. В: Матеріали 101-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2020 Лют 10, 12, 17; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2020. – с. 36-7.

21. Hryhorieva PV, Khmara TV, Zamorskii II, Biriuk IG. Peculiarities of fetal topography of cutaneous nerves of the anterior femoral region. В: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю з дня народження проф. Яхниць О.Г. та 65-річчю з дня народження проф. Волошина М.А. Актуальні питання сучасної морфології; 2020 Жов 3-4; Запоріжжя. Запоріжжя: ЗДМУ; 2020, с. 34-5. *(Здобувачкою виконано макромікроскопічне препарування шкірних нервів стегна у плодів людини, аналіз одержаних результатів, підготовлено матеріал до друку. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу, проф. Заморський І.І. брав участь в узагальненні одержаних результатів, доц. Бірюк І.Г. – у корекції перекладу англійською мовою тексту тез).*

22. Григор'єва ПВ. Анатомічна мінливість великої підшкірної вени у пізніх плодів. В: Матеріали 102-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2021 Лют 10, 12, 17; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2021. – с. 45-6.

НАУКОВІ ПРАЦІ, ЯКІ ДОДАТКОВО ВІДОБРАЖАЮТЬ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ

23. Хмара ТВ, Васильчишина АВ, Григор'єва ПВ. Особливості іннервації затульних м'язів у плодів людини. В: Матеріали науково-практичної конференції. Теоретичні і практичні аспекти остеосинтезу та ендопротезування; 2018 Черв 22; Чернівці. Чернівці: БДМУ; 2018, с. 157-158. *(Здобувачем проведено макроскопічні дослідження та проаналізовано одержані результати. Співавтори: проф. Хмара Т.В. надавала консультативну допомогу*

під час виконання досліджень, к.мед.н. Васильчишина А.В. – у препаруванні нервів внутрішнього і зовнішнього затульних м'язів, підготовці матеріалу до друку).

Результати дисертаційної роботи повністю висвітлені в опублікованих працях, які за змістом відповідають їй і в сукупності дозволяють дістати цілісне враження про виконану роботу. Особистий внесок здобувача в праці, опубліковані зі співавторами, є основним.

9. Відсутність порушення академічної доброчесності в дисертаційній роботі. Комісія Буковинського державного медичного університету (голова комісії, д.мед.н., професор Булик Р.Є.) провела первинну експертизу на наявність плагіату в дисертаційній роботі Григор'євої Павліни Володимирівни на тему: «Топографо-анатомічні особливості структур передньої стегнової ділянки у плодовому періоді розвитку людини» за допомогою програмного забезпечення «Antiplagiarism». Перевірка засвідчила унікальність (оригінальність) текстових даних у поданій роботі (86 %), що дозволяє стверджувати відсутність порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі в контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

10. Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Принципових недоліків щодо змісту і оформлення дисертації Григор'євої П.В. на тему: «Топографо-анатомічні особливості структур передньої стегнової ділянки у плодовому періоді розвитку людини» немає. Окремі технічні та стилістичні зауваження не носять принципового характеру та не знижують наукової цінності роботи. Основні наукові положення та висновки авторки не підлягають сумніву.

11. Відповідність дисертації п. 10 “Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р. із подальшими змінами.

Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам п. 10 “Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р., із врахуванням змін згідно Постанов Кабінету Міністрів України № 979 від 21.10.2020 р. та № 608 від 09.06.2021 р., щодо дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань «22 – Охорона здоров'я» за спеціальністю «222 – Медицина».

Матеріали дисертаційної роботи викладені на 222 сторінках комп'ютерного тексту. Дисертація складається із анотацій, переліку умовних скорочень, вступу, огляду літератури, матеріалу і методів дослідження, чотирьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, списку використаної літератури та додатків. Список літератури включає 201 джерело, із них: 72 – кирилицею; 129 – латиницею. Мова дисертації – українська. Дисертаційна робота ілюстрована 78 рисунками та 5 таблицями.

Дисертаційна робота Григор'євої Павліни Володимирівни на тему: «Топографо-анатомічні особливості структур передньої стегнової ділянки у плодовому періоді розвитку людини» є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, що містить теоретичне узагальнення та нове вирішення актуального наукового завдання в галузі медичних наук – нормальна анатомія, яке полягає в з'ясуванні закономірностей хронологічної послідовності фетального розвитку і становлення синтопії структур передньої стегнової ділянки людини.

ВИСНОВОК

За актуальністю теми, методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, повнотою

опублікування результатів дисертації, а також оригінальністю текстових даних (відсутністю порушення академічної доброчесності) робота Григор'євої Павлини Володимирівни на тему: «Топографо-анатомічні особливості структур передньої стегнової ділянки у плодовому періоді розвитку людини» відповідає п. 10 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р., із врахуванням змін згідно Постанов Кабінету Міністрів України № 979 від 21.10.2020 р. та № 608 від 09.06.2021 р. щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 – Медицина, спеціалізацією 14.03.01 – нормальна анатомія. Дисертацію пропонуємо вважати апробованою на фаховому семінарі та рекомендуємо її до офіційного захисту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Комісія рекомендує в.о. ректора Буковинського державного медичного університету МОЗ України клопотати перед МОН України про утворення спеціалізованої Вченої ради для проведення захисту дисертації Григор'євої Павлини Володимирівни у складі:

Голова: доктор медичних наук, професор *Олійник Ігор Юрійович*, професор кафедри патологічної анатомії Буковинського державного медичного університету МОЗ України, м. Чернівці.

Опоненти:

Доктор медичних наук, професорка *Попадинець Оксана Григорівна*, завідувачка кафедри анатомії людини Івано-Франківського національного медичного університету МОЗ України, м. Івано-Франківськ.

Доктор медичних наук, професор *Шиян Денис Миколайович*, професор кафедри анатомії людини Харківського національного медичного університету МОЗ України, м. Харків.

Рецензенти:

доктор медичних наук, професор О.М. Слободян, завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України, м. Чернівці.

доктор медичних наук, професор Р.Є. Булик, завідувач кафедри медичної біології та генетики Буковинського державного медичного університету МОЗ України, м. Чернівці.

Керівник структурного підрозділу

доктор медичних наук, професор

Олександр ІВАЩУК

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії

Буковинського державного медичного університету,

доктор медичних наук, професор

Олександр СЛОБОДЯН

Завідувач кафедри медичної біології та генетики

Буковинського державного медичного університету,

доктор медичних наук, професор

Роман БУЛИК